

Mgr. Bára Meda Řezáčová

DRAMATICKÁ VÝCHOVA VE VÝUCE KANONICKÝCH LITERÁRNÍCH DĚL NA STŘEDNÍ ŠKOLE

Posudek vedoucí diplomové magisterské práce

Bára Meda Řezáčová se rozhodla svou magisterskou prací uchopit téma, které jde do samého jádra problematiky, jak je českým školstvím pojímána výuka literatury. Nepřipravila si malou výzvu. Vydala se vstříc otázce, jak může dramatická výchova pomoci ve výuce, jejímž námětem a tématem jsou kanonická literární díla. Soustředí se ve své práci na cílovou skupinu středoškolské mládeže a nejde jí pouze o otázku, zda metody dramatické výchovy mohou, nebo nemohou být funkční a atraktivní výukovou cestou, ale jde především o otázku toho, jak si poradit s předsudky a nánosem pejorativních konotací, které na sebe kanonická díla nezaslouženě nabalují. Není to tedy jen otázka dramatické výchovy, ale jde o otázku literárněvědnou (teoretickou, historickou, v Bářině podání i kritickou) a didaktickou.

Práce má přehlednou strukturu: Zabývá se obsahem a významem pojmu literární kánon (opírá se o dostupnou odbornou literaturu, z níž vhodně vybírá; neopomíjí Harolda Blooma, akcentuje Henryka Markiewicze, cituje i Květoslava Chvatíka a Veru Kaplickou Yakimovu). Didaktický kontext problematiky kanonických textů dokresluje i ve vztahu ke kurikulárním dokumentům, k uchopení tématu ve vybraných učebnicích, k tématu státních maturit, jež ve své době vyvolaly strnou diskusi o literárním kánonu, uvádí i didaktické spory Jiřího Kostečky a Pavla Janouška a hledá si na pozadí těchto diskusí vlastní pohled na podstatu věci – proč vlastně učit texty, resp. o textech, které jsou pro náš kulturní kontext zásadní. Cenné je na práci právě to, že Bára popisuje široký kontext, ale nabízí i vlastní postoj argumentačně podpořený znalostí kontextu.

Pro potřeby své práce Bára realizovala mezi studenty anketu, aby zjistila, která literární díla jsou pro středoškoláky a priori „nesympatická“, čímž potvrdila svůj předpoklad, že bude dobré se soustředit na Máchův *Máj* a *Babičku* Boženy Němcové – obě díla jsou nezpochybnitelnou součástí českého literárního kánonu a obě je nezbytné v očích studentů rehabilitovat, očistit od nespravedlivého nánosu neatraktivních přívlastků a nabídnout na ně pohled, který by v očích mladých

„začínajících“ čtenářů vypíchl tu jejich stránku, která může právě s mladým člověkem souznít.

Není potřeba popisovat jednotlivé body navržených a realizovaných lekcí na námět *Babičky a Máje*. (Mimořadně se Bára opírá o velmi dobře vybranou odbornou literaturu podstatnou pro interpretaci zvolených děl: Jaroslava Janáčková, Josef Jedlička, Dušan Prokop, Dalibor Tureček atd. a je si vědoma toho, že vstoupit jako učitelka dramatické výchovy na pole středoškolské výuky literatury vyžaduje z její strany perfektní bohemistické znalostní zázemí.) Důležité na lekcích je to, jak si Bára umí vytyčit, co bude tím hlavním poutavým momentem na každém ze zvolených děl – a velmi přesně míří na Máchovu mladickou, ale i uměleckou a přirozenou revoltu, která zadělává na bouřlivé spory o dílo a na potenciál *Babičky* stát se učebnicí nejen literárních stylů (romantismus, realismus, biedermeier), ale i impulzem k pochopení doby druhé poloviny 19. století, která se v pocíťování obyčejných prožitků od současnosti nemusí příliš lišit.

Důležitá je i část práce věnující se metodám dramatické výchovy využívaným ve výuce zaměřené na kanonické texty – jde o rozsáhlou kapitolu č. 3. Nejde o pouhé popisy metod a technik, ale o hlubší zkoumání jejich potenciálu.

Celkově si Bára klade správné otázky. Umí téma promýšlet a zkoumat věcnou logiku. Cituji z její argumentace: *„Jestliže je kanonickým dílům vlastní, že jejich hodnotové otázky pocítujeme i dnes jako aktuální, problematické, vyžadující diskusi, mělo by takové dílo být poznáváno právě ve smyslu těchto úvah. A jestliže je jejich umělecká hodnota také přetrvávající, je nutné vést studenty skrze rozbor díla samotného k poznání, v čem tkví jeho výlučnost v kontextu dnešního stavu kultury.“* (s. 17)

Zcela samozřejmě se Bára pohybuje na poli odborné dramatické výchovné literatury (cituje vhodně a přesně) i osvojené odborné terminologie. Dokáže předem upozornit, jak bude pracovat s pojmy, např. s pojmem *metoda*, a podrobuje tyto pojmy hlubším úvahám: *„Metodou v důsledku nemusí být jen ‚diváctví‘, ale také ‚posluchačství‘ a stejně tak další taková postavení studentů, která je staví do aktivní role recipientů nově vytvořených artefaktů interpretace uměleckého textu.“* (s. 50) U jednotlivých momentů zpracovaných lekcí se nespokojí s pouhým konstatováním cílů dané zvolené techniky, ale hlouběji komentuje jejich význam: *„Živé obrazy vedou studenty k pochopení námětů a kompozičního postupu díla, které mohou později s dalšími postupy vést k pochopení podstaty textu samotného.“* (s. 48) V její práci

nejde jen o připravené, promyšlené, realizované a reflektované lekce mimořádné užitečnosti, ale domnívám se, že se Báře daří formulačně zachytit důležitá poselství obou dotčených didaktik a mnohé myšlenky spadající do „filosofie oboru dramatická výchova“.

Magisterskou práci Báry Medy Řezáčové považuji za mimořádnou, pro dramatickou výchovu i didaktiku literatury velmi přínosnou a považuji za důležité, aby byla prezentována veřejně (například alespoň v krácené podobě v odborném časopise Tvořivá dramatika).

Doporučuji práci k obhajobě. Navrhuji hodnocení A.

Gabriela Zelená Sittová

26. 8. 2020